

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ
EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**WEB 2.0 ARAÇLARININ WINDOWS LIVE SPACES'E ENTEGRE
EDİLEREK EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin Bicen

Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Uzunboylu

**Lefkoşa
Haziran, 2009**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

: Prof. Dr. Hafize Keser

Danışman

: Doç. Dr. Hüseyin Uzunboyu

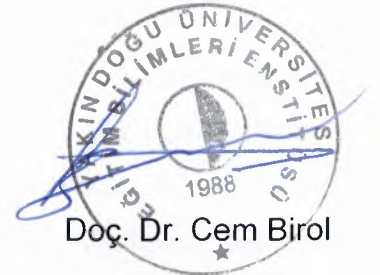
Üye

: Yrd. Doç. Dr. Nadire Çavuş

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2009

Doç. Dr. Cem Birol

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen değişimler ve yenilikler ile eğitimde de yeni yönelimler söz konusudur. İnternet, eğitimde kullanılabilecek araçların en önemlilerindendir. İnternet'in gelişimi ile hayatımıza giren Web 2.0 araçlarının sunduğu olanaklarla günümüzde bireyler birçok sosyal ağ paylaşım sitelerine üye olarak iletişim ve bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Ayrıca birçok Web 2.0 aracı da günümüzde çeşitli amaçlar için hizmet vermektedir. Web 2.0 araçları ile kullanıcılar kolaylıkla dosya paylaşımı, video paylaşımı, fotoğraf paylaşımı vb. yapabilmektedir.

Araştırmacı gelişmelerden yola çıkarak Web 2.0 araçlarını sosyal paylaşım ağ sitesi olan Windows Live Spaces'e entegre ederek eğitim amaçlı kullanma düşüncesini ortaya çıkartmıştır. Web 2.0 araçları ve sosyal paylaşım ağlarının birlikte kullanılması ile derslerde hem etkileşim yönünden hem de iletişim ve paylaşım yönünden güçlü bir ortam oluşturulabileceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle bu araştırma Web 2.0 araçlarını Windows Live Spaces'e entegre ederek eğitim amaçlı kullanabilme ve öğrenci görüşlerini ortaya koyabilme amacıyla yapılmıştır.

Araştırma 1 yıllık yoğun ve titiz bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak geliştirilen önerilerin daha sonra kullanılacak Web 2.0 araçlarına yol gösterici olması umulmaktadır. Ayrıca elde edilen bulgular ile bir çok dersin öğrenme-öğretme sürecinde gerek Web tabanlı gerekse Web destekli olarak yapılmasında kullanılabilecek araçları tanımlarına ve yararlanmalarına ışık tutacağına inanılmaktadır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumu tartışıldıktan sonra amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve araştırmada sıkça kullanılan bazı kavramlar tanımlanmıştır. İkinci bölümde, araştırma konusunun kavramsal çerçevesi ve ilgili araştırmalar açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise, araştırmanın gerçekleştirilmesinde benimsenen araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve uygulama, verilerin çözümü ve yorumlaması ile süre ve olanaklar yer almıştır. Araştırmada elde

dilen bulgular dördüncü bölümde açıklanmıştır. Bulgulara dayalı olarak açıklanan sonuçlar ve öneriler de çalışmanın beşinci bölümünde yer almıştır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde yardımları ve katkıları olan herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Öncelikle Üniversitede öğrenim yaşamıma başladığımdan itibaren her konuda bana destek olan, bu günlere gelebilmemi sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Hüseyin Uzunboylu'ya teşekkür ederim.

Ayrıca bilgileri ışığında beni her alanda destekleyen ve gelişmemi sağlayan sayın Prof. Dr. Hafize Keser'e çok teşekkür ederim.

Akademik alanda her yönden bana destek olan, araştırmalarım sırasında bana yol gösteren, tez çalışmam sırasında katkı sağlayan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Nadire Çavuş'a teşekkür ederim.

Teze başlamadan önce ve başladıktan sonra her konuda fikir desteği veren, tez süresince bana yardımı esirgemeyen Uzm. Fezile Özdamlı'ya çok teşekkür ederim.

Tez çalışmamı tamamlayabilmemde en önemli kişiler olan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü öğrencilerine çok teşekkürler.

Ayrıca tez süresince bana yardımcı olan Uzm. Mukaddes Sakallı, Öğr.Gör. Melike Emindayı ve Öğr.Gör. Gülhan Bengihan'a teşekkürler.

Yalnızca bu çalışmada değil hayatımın her anında bana destek olan bu günlere gelebilmemi sağlayan aileme teşekkürler.

Hüseyin BİCEN

ÖZET

WEB 2.0 ARAÇLARININ WINDOWS LIVE SPACES'E ENTEGRE EDİLEREK EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMASI

Yazar	: Hüseyin Bicen
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans
Anabilim Dalı	: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Danışman	: Doç. Dr. Hüseyin Uzunboylu

Bu araştırma, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde Web 2.0 araçlarının Windows Live Spaces'e entegre edilerek eğitiminde kullanıldığında öğrenci görüşleri üzerine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma deneysel bir çalışma olup tek gruplu ön-test ve son-test araştırma modeline göre desenlenmiştir. Araştırmada kullanılan Windows Live Spaces ve Web 2.0 araçları araştırmanın çalışma grupları tarafından kullanılmıştır. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi ile ilgili ders notları Windows Live Spaces ortamından Web 2.0 araçları ile birlikte verilmiştir. Çalışma grubundaki öğrenciler dersi öğrenirken Web 2.0 araçları kullanılarak Windows Live Spaces'e entegre edilmiş çevrimdışı ders materyalleri, video materyalleri ve grup aracını kullanarak materyaller geliştirmişlerdir. Ayrıca ders anlatımı çevrimiçi olarak da yapılmıştır. Çevrimiçi derslerde çevrimdışı ders materyallerine yönelik konular anlatılmış ve bu konulara yönelik soruları yanıtlamak için Windows Live Spaces'e entegre edilen Messenger servisi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları çalışma grubuna uygulanan 5'erli likert tipi görüş anketi ile alınmıştır. Çalışma grubunu oluşturan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği bölümü öğrencileri 52 kişiden oluşmaktadır. Anketin geçerlilik ve güvenirlik uzman görüşleri alınmıştır. Ayrıca, Cronbach Alpha değeri 0.90 olarak bulunmuştur.

Araştırma bulguları araştırmanın alt amaçları doğrultusunda ele alınarak tablolar halinde açıklanarak, yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına dayalı olarak, Web 2.0 araçlarının Windows Live Spaces'e entegre edilerek eğitim amaçlı

SUMMARY

TO ENLIST WEB 2.0 TOOLS FOR EDUCATIONAL PURPOSES BY INTEGRATING THEM TO WINDOWS LIVE SPACES

Author	: Hüseyin Bicen
Quality of Thesis	: Master
Main Art	: Computer Education & Instructional Technology
Advisor	: Associate Professor Hüseyin Uzunboyulu

This research has been made with the aim of displaying its effects on students' opinions when using the Web 2.0 tools by integrating them into Windows Live Spaces in education in Educational Technologies and Material Development Lesson. This research is an experimental study and is made up according to one group pre-test, last-test research model. Windows Live Spaces and Web 2.0 tools used in research are used by study groups of the research. Course notes related with the lesson of Educational Technologies and Material Development have been given from Windows Live Spaces environment with Web 2.0 tools. Students taking place study groups have developed materials while learning the course by using offline course materials, video materials and group tool integrated into Windows Live Spaces using Web 2.0 tools. Furthermore, lecture has been also given online. The subjects oriented to offline course materials are recited in online lessons, and Messenger Service integrated into the Windows Live Spaces has been used to answer the questions about these subjects.

Research Results have been taken with five-each Likert type scale questionnaire administered to the study groups. Study group is formed by 52 students of Computer Education & Instructional Technology Department. Expert ideas have been taken for reliability and validity of the questionnaire. Besides, the Cronbach Alpha value has been found as 0.90.

Research findings have been interpreted by undertaking in accordance with the sub-target of the research, and explaining in the form of table. Basing on study findings, study group designated positive opinions about the usage of Web 2.0 tools with educational purpose by integrating into the Windows Live Spaces.

According to the results, students have designated that getting across with their friends and lecturers has increased their cooperative learning studies. Thus, their interests towards the lesson have increased as well. Moreover, they have beileved that their success has increased in their lessons in the result of online lessons. Developed suggestions basing on the results obtained at the end of the research have been taken place in the report. Besides, appendixes have taken place at the end of the research report.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	V
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar	XIII
ŞEKİLLER	XIV
KISALTMALAR	XVI

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	11
Önem	12
Varsayımlar	13
Sınırlılıklar	13
Tanımlar	14
2. KAVRAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	15
2. 1. KAVRAMSAL TEMELLER	15
2. 1. 1. Eğitim	15
2. 1. 2. Öğretim	16
2. 1. 3. Öğrenme	17
2. 1. 4. Teknoloji	17
2. 1. 5. İnternet	18
2. 1. 5. 1. Eş Zamanlı İletişim	18
2. 1. 5. 2. Eş Zamansız İletişim	18
2. 1. 6. Sosyal Ağ Paylaşım Siteleri	20
2. 1. 7. Web 2.0	21
2. 1. 7. 1. Web 2.0'ın Karakteristik Özellikleri	21
2. 1. 7. 2. Web 2.0'da Tasarım	23

2. 1. 7. 3. Web 2.0'da Etkileşim	24
2. 1. 7. 4. Web 2.0'da Çoklu ortam	24
2. 1. 7. 5. Web 2.0'da Blog ve Spaces	24
2. 1. 7. 6. Windows Live Spaces'ın Genel Özellikleri	25
2. 1. 8. Uzaktan Eğitim	26
2. 1. 8. 1. Dünyadaki Uzaktan Eğitimin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Uygulamalar	26
2. 1. 9. Web Tabanlı Eğitim	30
2. 1. 9. 1. Web Tabanlı Eğitimin Önemi	31
2. 1. 9. 2. Web Tabanlı Eğitimin Sağladığı Avantajlar	32
2. 1. 9. 3. Web Tabanlı Eğitimin Dezavantajları	32
2. 1. 9. 4. Web Tabanlı Eğitimde Kullanılan Araçlar	33
2. 2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	34
2. 2. 1. Uzaktan Eğitim ve Web Tabanlı Eğitim ile İlgili Araştırmalar	34
2. 2. 2. Sosyal Ağ Paylaşım Siteleri ve Web 2.0 ile İlgili Araştırmalar	39
3. YÖNTEM	42
3. 1. Araştırma Modeli	42
3. 2. Çalışma Grubu	43
3. 3. Veri Toplama Araçları	43
3. 4. Eğitim Ortamının Hazırlanması ve Uygulama	44
3. 4. 1. Modüller	46
3. 4. 2. Temalar	49
3. 4. 3. Düzen	50
3. 4. 4. Gelişmiş Özellikler	51
3. 4. 5. Profil Sayfası	51
3. 4. 6. Grup Oluşturma	52
3. 4. 7. Etkinlik Oluşturma	54
3. 5. Windows Live Spaces'de Yer Alan Araçlar Dışında Kullanılan Web 2.0 Araçları	54

3. 6. Windows Live Space’de Web 2.0 araçları	57
Kullanılarak Yaratılan Eğitim Ortamının Özellikleri	
3. 6. 1. Menüler	58
3. 6. 2. Ders Materyali Ekleme	59
3. 6. 3. Ders Ekleme	62
3. 6. 4. Ders içeriğine Slayt Ekleme	63
3. 6. 5. Ders içeriğine Video Ekleme	65
3. 6. 6. Ders İçeriğine Messenger Ekleme	65
3. 6. 7. Çevrimiçi Ders Ekleme	67
3. 7. Etkileşimli Proje Paylaşımı için Gruplar	68
3. 7. 1. Grup’ta Bulunan Araçlar	69
3. 8. Öğrencilerle İletişim	70
3. 9. Derslerin İşlenmesi	72
3. 9. 1. Çevrimdışı Dersler	72
3. 9. 2. Çevrimiçi Dersler	72
3. 10. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	73
3. 11. Süre ve Olanaklar	74
4. BULGULAR ve YORUMLAR	75
4. 1. Çalışma grubunun Demografik Özellikleri	75
4. 1. 1. Cinsiyet	75
4. 1. 2. Yaş	76
4. 1. 3. İnternet Kullanma Yılları	77
4. 1. 4. İnternet Kullanma Sıklıkları	78
4. 1. 5. İnternet Bağlantı Türü	79
4. 1. 6. Kullanılan Sosyal Ağ Siteleri	80
4. 2. Çalışma Grubunun Ön-test ve Son-test	81
Karşılaştırılması	
4. 2. 1. Çalışma Grubu’nun Windows Live Spaces’e	79
Yönelik Ön-test ve Son-test sonuçları	

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	84
5.1. Sonuçlar	84
5.2. Öneriler	87
KAYNAKÇA	91
EKLER	103
Ek – 1 Çalışma Grubu - Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Windows Live Spaces'e Yönelik Ön-Test ve Son-Test Sonuçları	103
Ek – 2 Web 2.0 Araçlarının Windows Live Spaces'de Kullanılmasına Yönelik Ön-test ve Son-test Anketi	106

TABLÖLAR

	Sayfa No
Tablo 1. Web 1.0 Ve Web 2.0'ın Karşılaştırılması	23
Tablo 2. Ön-Test Ve Son-Test Sonuçlarının Yorumlanmasında Kullanılan Sınırlar	73
Tablo 3. Çalışma Süresi	74
Tablo 4. Cinsiyete Yönelik Dağılım	75
Tablo 5. Yaş'a Yönelik Dağılım	76
Tablo 6. İnternet Kullanma Yıllarına Yönelik Dağılım	77
Tablo 7. İnternet Kullanma Sıklıklarına Yönelik Dağılım	78
Tablo 8. İnternet Bağlantı Türüne Yönelik Dağılım	79
Tablo 9. Kullanılan Sosyal Ağ Sitelerine Yönelik Dağılım	80
Tablo 10. Çalışma grubu Windows Live Spaces'e Yönelik Ön-Test ve Son-Test Görüşü Sonuçları	81

ŞEKİLLER

	Sayfa No
Şekil 1. Windows Live E-Posta Ana Ekranı	44
Şekil 2. Windows Live E-Posta Kayıt Ekranı	44
Şekil 3. Windows Live Spaces Kayıt Ekranı	45
Şekil 4. Windows Live Spaces Özelleştirme Ekranı	45
Şekil 5. Windows Live Spaces Modül Düzenleme Ekranı	46
Şekil 6. Video Siteleri	48
Şekil 7. Windows Live Spaces Tema Seçme Ekranı	50
Şekil 8. Windows Live Spaces Düzen Oluşturma Ekranı	50
Şekil 9. Windows Live Spaces Gelişmiş Özellikler Ekranı	51
Şekil 10. Windows Live Spaces Profil Sayfası	52
Şekil 11. Windows Live Spaces Grup Oluşturma Ekranı	53
Şekil 12. Slideshare.net Ana Ekranı	55
Şekil 13. Youtube.com Ana Ekranı	55
Şekil 14. Justin.tv Ana Ekranı	56
Şekil 15. Screencastle.com Ana Ekranı	57
Şekil 16. Mystudiyo.com Ana Ekranı	57
Şekil 17. huseyinbicen.spaces.live.com Ana Giriş Ekranı	58
Şekil 18. Menü Görünümü	58
Şekil 19. Özet Görünüm	59
Şekil 20. Geniş Görünüm	59
Şekil 21. Yükleme Ekranı	60
Şekil 22. İndirme Ekranı	60
Şekil 23. Slideshare.net Yükleme Ekranı	61
Şekil 24. Slideshare.net Sitesi Slayt Aracı	61
Şekil 25. Ders İçeriği Ekleme Ekranı	63
Şekil 26. Ders Materyali Görünümü	64
Şekil 27. Windows Live Messenger Aktif Etme Ekranı	66
Şekil 28. Windows Live Spaces'de Windows Live Messenger Görünümü	67
Şekil 29. Justin.tv Çevrim İçi Yayın Yapma Ekranı	68
Şekil 30. Windows Live Spaces Grup Ekranı	69

KISALTMALAR

DARPA	: Defence Advanced Research Project Agency
E-mail	: Elektronik posta
F	: f istatistiği
HTTP	: Hyper Text Transfer Potocol
HTML	: Hyper Text Markup Languge
IRC	: Internet Relay Chat
LAN	: Local Area Networks
MIRC	: Mardam Khaled Bey Internet Relay Chat

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında geçen bazı kavramların tanımlarına da yer verilmiştir.

Problem

Geçmiş yıllarda tek bilgi kaynağı olarak öğretmenler görülmekteydi. Fakat öğretmen rol'ü geçen zaman ve gelişen teknoloji sayesinde değişime uğramış ve öğrenciye bilgiye ulaşma yolunu gösteren ve bilgilerinin yapılanmasına yardımcı olan bir rehber olarak karşımıza çıkmaktadır (Baki ve Bell, 1997). Günümüzde teorik bilginin değil, teknoloji kullanımının da önemli olduğu görülmektedir. Bu eksikliklerin giderilebilmesi için, tüm öğretmenlerin teknoloji alanında eğitim alması ve hizmet içi eğitim kurslarına katılmaları gerekmektedir (Akpınar, 2003).

Bilgi teknolojilerinin önemi ne kadar büyük olursa olsun eğitime anlam ve ruh veren, onu işlevsel, etkili ve verimli kılan en temel unsur öğretmendir (Akan 1997). Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda teknolojinin sunmuş olduğu olanaklardan yararlanabilmek ve işlevselliğini artırabilmek için yetişmiş insan gücüne ihtiyaç vardır (Hızal, 1993). Teknolojiyi kullanırken öğretmen bilgi teknolojilerini yöneten ve öğrenciyle bilgi teknolojileri arasındaki bağlantıyı gerçekleştiren çok önemli bir işleve sahiptir.

Keser (2000), öğretmenin teknoloji okuryazarı, bilgisayar okuryazarı olması gerekliliğinden bahsetmektedir. Bu nedenle öğretmenler derslerini işlerken bilgisayar ve teknolojiadaki her olanaktan yararlanmak için sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

Uzunboyu'nun (1995) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasının 11 ortaöğretim kurumunun birinci sınıflarında öğrenim gören öğrenciler, bir dönem boyunca aldıkları bilgisayar dersinin belirlenen hedeflerine hangi düzeyde ulaştıklarına yönelik tutumlarının nasıl oluştuğuna yönelik problemden yola çıkılarak, öğrencilerin bilgisayar öğrenme düzeyleri ile bilgisayara yönelik tutumlarının genel olarak olumlu yönde olduğunu göstermiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin bilgisayar dersindeki bilişsel

alan davranışlarından bilgi, kavrama ve uygulama basamakları ve bu basamakların genel toplamı, bilgisayara yönelik oluşan tutum puanlarının her birinin arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Teknolojinin hızlı gelişimi okullardaki öğretim alternatiflerinin de artmasına neden olmuştur. Teknolojinin eğitim açısından büyüyen etkisi, teknolojinin bir öğretim aracı olarak kullanılmasını vazgeçilemez hale getirmektedir. Teknolojinin bir öğretim aracı olarak kullanılabilmesi için öğretmenlerin yeni teknolojiler konusunda gerekli bilgi, beceri ve deneyimleri edinmeleri büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin teknolojiyi yeterince etkili kullanamaması, teknoloji ve eğitimde olan birçok yeniliğe uyum sağlayamaması eğitim sisteminin temel ögesi olan öğretmenin etkililiğini azaltmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin gelişen eğitim teknolojileri paralelinde halen kullanmakta oldukları öğretim yaklaşımlarını değiştirmeleri gerektiği için, teknolojinin derslerde kullanılması öğretmenler açısından çok zor olmaktadır.

Eğitimciler, teknolojinin öğretmenler tarafından kullanılması gerekliliğinin yanısıra bilgisayar okur-yazarlığının ve teknoloji okur-yazarlığının büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır. Türkiye’de Eğitim Fakültelerinde çalışan öğretim elemanları incelendiğinde eğitimde teknolojiyi kullanmalarına yönelik eksiklikler görülmektedir (Karal ve Berigel, 2006). Teknoloji ve bilgisayarlar öğretme-öğrenme sürecine çeşitli zengin ortamlar sunmakta ve bu ortamlar gün geçtikçe daha da artmaktadır. Eğitimde yeni teknolojilerin sunduğu olanaklardan yararlanabilmek için öğretmenlerin, bu ortamları etkin kullanmaya yönelik bilgi ve becerileri kazanmaları çok önemli bir gereklilik olmuştur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, teknolojinin sınıflara entegre edilmesi sürecinde öğretmenlerin bu ortamları kullanmalarında sorunlar yaşadıkları ve çoğu öğretmenin yeni teknolojileri öğretme sürecinde nasıl kullanacağını ve tasarlayacağını bilmedikleri ortaya çıkmıştır (Karal ve Berigel, 2006).

Teknoloji ve bilim dünyasındaki hızlı gelişmeler bir çok ülkeyi yarış içerisinde sokmuştur. Bu yarış sayesinde teknolojik çalışmaların geliştirilmesi bir ayrıcalık olmaktan çıkarak devamlı geliştirilmesi gereken bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu gelişimlerde de en önemli rol eğitime düşmektedir. Bu

rolü gerçekleştirebilmek için eğitim etkinliklerine teknolojiyi verimli bir biçimde entegre ederek yararlanmak gerekmektedir.

Teknolojiyi, Alkan (1997) şöyle tanımlamaktadır: “Bilimin üretim, hizmet, ulaşım vb. alanlardaki sorunlara uygulanması sürecinde yararlanan ve bilim ile uygulama arasında köprü işlevi gören makineler, işlemler, yöntemler, süreçler, sistemler, yönetim ve denetim mekanizmalarının tümüdür.”ne teknoloji denmektedir. İlk başlarda eğitim teknolojisi “eğitimde kullanılan araç-gereç” tanımlanırken zamanla bu dar kapsamlı anlayıştan uzaklaşmıştır. Bbu tanımdan yola çıkarak eğitim teknolojisini; “öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması ve geliştirilmesi süreci” olarak tanımlamaktadır (Alkan, 1997). Süreç içerisinde daha da gelişmiş ve insan-teknoloji etkileşiminden performans teknolojilerine kadar daha bir çok konuyu kapsamıştır ve bu nedenle başlı başına bir disiplin alanı haline gelmiştir. Eğitim teknolojisi kavramında gerçekleşen bu evrim uygulama süreçlerinde de çok hızlı bir biçimde gerçekleşmiştir. Alkan’ın (1997) belirttiği gibi, eğitim bilimlerinde gelişen bilimsel bilgileri işlevsel hale getirerek uygulamaya dönüştüren kişilerin bu konuyu yeterince bilmemesi, kuram ile uygulama arasında uçurum oluşturmaktadır.

Günümüzde yüksek öğretimde yeni teknoloji kullanımının hala istenildiği düzeyde gerçekleşmediği bilinmektedir. Bunun pek çok nedeni bulunmaktadır. En önemli nedeni ise teknolojinin derslerde kullanımında öğretmenlerin istekliliği ve gerekli kaynaklara ulaşmalarında yaşadıkları zorluklardır. Ayrıca öğrencilerin bu teknolojilere olan yatkınlıkları ve beklentileri doğrultusunda şekillendirilmesi gerekmektedir (Göktaş, 2004). Eğitim alanındaki bilimsel gelişmeler, eğitim talebine yönelik artış ve maliyet sorunun artması nedeniyle her geçen gün yeni sistemler geliştirilmektedir.

Eğitimde yeni teknolojik sistemler arasında yer alan bilgisayar ve internet teknolojisinin kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır. Eğitimin çeşitli kademelerinde Web destekli eğitim, web tabanlı eğitim uygulamalarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Web tabanlı eğitimde üzerinde durulması gereken en önemli süreç ders içeriğini hazırlama sürecidir. Hazırlanan Web tabanlı eğitim ortamında öğrenciyi her şekilde yönlendiren yönergeler bulunmalıdır. Ayrıca zengin bir eğitim ortamı olabilmesi için bir çok araç

kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin bu araçları kullanmayı ve uygulamayı çok iyi bilmesi gerekmektedir. Geleneksel eğitimde ders içeriği hazırlamak ve sunabilmek için kitap, dergi veya ders notu gibi materyaller yeterli olsa da, Web tabanlı gerçekleşen eğitimde ortamın tasarımından kullanılan zengin araçlara kadar bir çok detaya yer verilmelidir.

Teknolojik gelişmeler ve değişimler öğretmenlerin derslerini işlerken kullandığı teknikleri de etkilemiştir. Eğitim sürecinin teknolojiyle birlikte değişim göstermesi eğitim anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiştir (Keser, 1991). İnternet, hayatımıza girmesinden bu yana hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Günümüzde gelinen noktaya baktığımızda eğitim ve teknolojinin artık ne kadar bir birine bağlı oldukları görülmektedir. İnternetin çıktığı ilk günden bu yana günümüze kadar olan gelişimi incelendiğinde hala daha sınırları zorladığı görülebilmektedir. İnternetin gelişimini inceleyecek olursak Web 1.0'dan başlanması gerekmektedir. Web 1.0 ile oluşturulan Web sayfaları yalnızca okunabilen bilgilerin bulunduğu basit tasarımlı Web sayfalarından oluşmaktaydı. Günümüzdeki gibi bilgilerin başka sayfalarda da paylaşıldığı bir yapısı yoktu. Bilgilerin sadece okunarak indirilebildiği bir kütüphane yapısı vardı. Ayrıca kullanıcılar bilgilere yorum katarak katkıda bulunamamaktaydı (Sahdowfax, 2009).

Gelişen teknoloji ve üretilen fikirler sayesinde internet teknolojisi de insan-makine etkileşiminden insan-insan etkileşimine doğru bir yol almıştır. Araştırmacılar Web 1.0'ın yapamadıklarını yapmak amacıyla insan-insan etkileşimini sağlayabilecek yeni bir kavram ortaya çıkarmışlardır. O'Reilly Media tarafından ilk kez 2004 yılında ortaya atılan Web 2.0 kavramı insanların birbirleriyle sosyal bir ortamda etkileşim sağlayabilmelerini amaçlamıştır. Web 2.0 sayesinde insanlar bilgileri okurken aynı zamanda bir ağ içerisinde iletişim kurabildiği diğer arkadaşlarıyla bilgi alış-verişi sağlayabilmektedir.

Böylece durağan bir yapıda olan Web sayfalarına Facebook, Live Spaces ve Wikispace gibi yeni bir boyut kazandırılmış oldu. Ayrıca bu sayfaların diğer bir önemli özelliği de kişiye bir çok tasarım ara yüzü sunmasıdır. Böylece karmaşık Web sayfaları yerine düzenli bir Web sayfası tasarımı kazanılmıştır. Web 2.0 sitelerinin ortaya çıkmasıyla popülerlik

kazanan Youtube sitesi de bilgilerin video biçiminde paylaşılmasını kolaylaştırmıştır. Ayrıca öğretmenlerin kullanacağı bir çok araç da Web 2.0 ile ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin kullanabileceği önemli Web 2.0 araçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Space
2. Video Paylaşım Siteleri
3. Slide Paylaşım Siteleri
4. Çevrimiçi Görüntü Siteleri
5. Çevrimiçi Görüntü Yakalama Siteleri
6. Test Oluşturma Siteleri

1. **Space:** Öğretmen birkaç dakikasını harcayarak kendisine bir sosyal öğrenim alanı oluşturabilir. Web 2.0 araçlarını kullanarak bu alana ders içeriklerini kolayca ekleyebilir. Öğrenciler ders içerikleriyle ilgili tartışma ortamı sağlayabilirler. Böylece ödevlerini kolayca öğretmenine ulaştırabilir. Spaces'lerin en popüler olanları Windows Live Spaces ve Wikispace'dir.
2. **Video Paylaşım Siteleri:** Öğretmenler dersleri ile ilgili materyalleri video formatında kaydederek video paylaşım siteleri aracılığıyla öğrencileri ile kolayca paylaşabilirler. Bu siteler arasında en popüler olanlar Msn video, YouTube, Google Video ve Yahoo Video sayılabilir. Bu sitelere eklenen videolar kolayca space'lerde embed kodu kullanarak paylaşılabilir.
3. **Slide Paylaşım Siteleri:** Öğretmenler hazırladıkları powerpoint slaytlarını çevrimiçi olarak birkaç dakikada paylaşabilmektedirler. Slide paylaşım siteleri sayesinde powerpoint de hazırlanan slaytları sığeye yüklerken üzerine ses kaydı da yapılabilir. Slide paylaşımı için Slideshare.net sitesi örnek olarak gösterilebilir. Bu sığeye eklenen videolar kolayca space'lerde embed kodu kullanarak paylaşılabilir.

4. **Çevrimiçi Görüntü Siteleri:** İnternette, öğretmenlerin çevrimiçi ders yapabilmesini sağlayabilecek çevrimiçi görüntü siteleri mevcuttur. Bu siteler sayesinde öğretmen dersini hangi ülkede yaparsa yapsın çevrimiçi dersine her ülkeden öğrenci katılabilir. Bu olayı gerçekleştirebilmek için öncelikle siteye üye olmak gerekmektedir. Siteye üye olduktan sonra Web kamerası ve mikrofonu siteye tanıtarak çevrimiçi ders uygulaması yapılabilir. Bu sitenin diğer bir özelliği de yapılan çevrimiçi görüşmeleri istenildiği takdirde kaydetmesidir. Bu sayede öğrenciler çevrimiçi dersi kaçırmış olsa da dersi istediği zamanda izleyebilmektedir. Bu işlem için Justin.tv sitesi örnek verilebilir. Justin.tv sitesinin sunduğu bu hizmet space'lerde embed kodunu kullanılarak paylaşılabılır.
5. **Çevrimiçi Görüntü Yakalama Siteleri:** Bu sitelere örnek olarak Screencastle.com sitesi örnek verilebilir. Screencastle.com sitesi sayesinde ekran görüntüsü bir kaç tıklamayla kaydedilerek yayınlanabilir. Bu site sayesinde bilgisayar uygulamalarının ekran görüntüleri kaydedilerek aynı anda seslendirme de yapılabilir. Ekran yakalama işlemi bittiğinde ise embed kodu kullanılarak space'lerde kolayca paylaşılabılır.
6. **Test Oluşturma Siteleri:** Bu sitelere örnek olarak Mystudiyo.com sitesi örnek verilebilir. Mystudiyo.com sitesi sayesinde resimli, videolu veya yazılı değerlendirme soruları hazırlanabilir. Bu özelliği sayesinde öğrenciler öğrendikleri konuları eğlenerek değerlendirebilirler. Soruları hazırladıktan sonra embed kodu kullanılarak space'de paylaşılabılır.

Web 2.0 araçlarının ortaya çıkmasıyla birlikte öğretmenler için de geliştirilen birçok araç yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu araçlar Web tabanlı eğitimde kullanılan araçlara destek sağlamak amacıyla kullanılabilir. Keser (2002) Web tabanlı yapılan öğretimin hızlı ve etkileşimli öğrenmeye olanak sağlaması, daha fazla danışmanlık hizmetinin verilmesi, tartışma fırsatı sağlaması gibi özellikleri açısından öğrenci merkezli, demokratik ve bireysel öğretime dayalı eğitim olanağı sağladığı vurgulanmaktadır.

Web tabanlı eğitim sayesinde öğrenciler geleneksel öğretim materyallerine ihtiyaç duymadığı gibi sınıf ortamına, sınıfta bulunan masa ve sandalyelere de ihtiyaç duymamaktadır. Dünyadan herkesin bir araya geldiği sanal birliktelik ortamı olan İnternet kullanılarak bilgi paylaşımı özgür bir biçimde yapılabilmektedir. Bir öğrenci sınıf ortamında olmadan da arkadaşlarıyla sesli veya görüntülü iletişim olanağı bulabilmektedir (Toper, 2004; Baki, 2002). Uzaktan eğitimin Web tabanlı eğitim olarak gerçekleşmesi öğrencilerin öğretmenleriyle eş zamanlı (senkron) ya da ayrı zamanlı (asenkron) olarak iletişim kurabilmesini, ayrıca bir çok zengin araçtan yararlanabilmesini sağlamaktadır. Uzaktan eğitim ve Web tabanlı eğitim kavramlarının yararları incelendiğinde eğitimin vazgeçilmez bir parçası olduğu görülmektedir. Gelişen teknoloji sayesinde eğitim sistemlerinde de farklılıklar göz önüne çıkmaya başlamıştır. Özellikle Web tabanlı uzaktan eğitimde kullanılan bazı siteler bu konularda yetersiz kalmaya başlamışlardır.

Teknolojinin gelişmesi eğitim şeklinin değişmesine neden olurken bilgi teknolojilerine duyulan ihtiyaç da artmaktadır. Bu durum da bilgi teknolojileri kullanan ve geliştirmeye katkı sağlayan eğitim yöntemlerini kullanmayı gerektirmektedir. Buradan yola çıkarak uzaktan eğitimin önemli bir eğitim yöntemi olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitimde öğrenme ortamlarından birisi de Web ortamıdır. 1990'lı yılların başından beri sosyal, ekonomik, politik ve kültürel yönden insan yaşamının vazgeçilmezi olan İnternet ve Web teknolojileri eğitimde de etkin bir biçimde kullanılmaktadır (Erdoğan, 2005). Yapılan birçok araştırmaya göre de Web tabanlı eğitim, bilginin güncel kalmasını sağlayarak öğrencilerin eğitim düzeyini ve öğrenme durumlarını da olumlu yönde etkilemektedir (Torkul, Sezer ve Över, 2005). Bunun yanında, bilindiği gibi eğitim sistemimizdeki sınıflar çok kalabalık olmaktadır. Kalabalık sınıflarda konsantre problemi yaşayan öğrenciler olabilmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda Web tabanlı eğitim ortamları sayesinde kalabalık sınıflarda olan olumsuz şartlardan uzaklaşıldığı için öğrenci motivasyonunun arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Sheard ve Lynch, 2003). Ayrıca Web, eğitime destek olarak da kullanılabilmektedir. Sınıf ortamında yapılan eğitimi pekiştirmek, konu tekrarlarını sağlamak amacıyla Web ortamında alıştırmalar ve kaynaklar paylaşılabilir. Bunun en büyük nedeni de, sınıfı

uygulamalarda konu anlatımının dışında alıştırma yapılması çok büyük zaman istemektedir. Yapılan çalışmaların izlenmesi ve dönüt verilmesi de yine büyük bir zaman kaybına neden olmaktadır. Bu noktada Web destek olarak da kullanılabilir.

Günümüzde Web tabanlı eğitimde Web 2.0 araçlarının kullanılması kaçınılmazdır. Zaten şu anda aktif olan ve Web 2.0 ile ortaya çıkan sosyal ağlarda etkin kullanılmakta ve bilgi paylaşımında da önemli bir rol taşımaktadır. Web 2.0 sitelerinin en büyük özelliği, kullanıcının Web tasarımı hakkında bir bilgisi olmadan göze hoş görünen sayfalar oluşturabilmesidir. Ayrıca, Web 2.0 ile ortaya çıkan her bilginin kolayca bir başka ortamda paylaşılabilmesidir. Böylece eğitimde paylaşımcı ortamların sağlanmasına olanak yaratmaktadır.

Bu gelişmelerden yola çıkılarak bireylerin eğitiminden sorumlu olan öğretmenlerin, teknolojiyi kullanması ve eğitim faaliyetlerini daha kalıcı ve verimli olmasını sağlamaları gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenler ortaya çıkan yeni sistemleri kullanmak ve konuları zenginleştirmek zorunda kalmaktadırlar (Akçakaya ve Tanrıseven, 2007). Web 2.0 ile her gün ortaya çıkan araçların eğitim açısından faydalı olabilmesi için entegrasyonunun sosyal ağ paylaşım siteleri ile yapılması gerekmektedir. Çünkü her site, kullanıcıya amacına uygun farklı araçlar sunmaktadır.

Çağdaş bir toplum ve gelişmişlik düzeyinin temel ölçütü olan teknolojiye uyum sağlamak ancak, eğitim yoluyla sağlanabilmektedir. Eğitimde bilgisayar teknolojisinin İnternet aracılığıyla çok ucuza hızlı bir biçimde iletişimi sağlaması ve sunduğu birçok araç sayesinde öğretmenlerin de kullandığı vazgeçilmez bir araç olmuştur. İnternet teknolojisinin sunduğu araçlar ile birçok işbirlikli öğrenme öğeleri de karşımıza çıkmaktadır. Bu bilgiden yola çıkılarak İnternet'te yapılan eğitimin öğrenci merkezli yaklaşımları kullanmaya olanak tanıdığı söylenebilir. Birbirinden uzakta olan kişilerin iletişim kurabilmesi İnternet'in sunduğu iletişim teknolojisi sayesinde öğrenme çevresini daha zengin bir hale getirmektedir. Geleneksel eğitim ortamında kalabalık olan sınıflara kıyasla meydana gelen etkileşim daha üst düzeye çıkabilmektedir (Passerini ve Granger, 2000).

İnternet, etkileşim özelliği sayesinde de öğrenmeye katkı sağlayacak birçok kaynak ve materyalin kullanılabilmesine olanak tanımaktadır. Öğrencilerin İnternet'i kullanırken aktif hale gelmeleri, kendi geleceklerini planlayabilmelerinde yardımcı olabilmektedir. Geleneksel sınıf ortamında çekingen olan öğrenciler, İnternet ortamında bu çekingenliğini yenerek öğretmeni ve arkadaşlarıyla daha iyi iletişim kurabilir ve öğrenimini daha etkili ve aktif bir biçimde sağlayabilir. İnternet ile yapılan eğitimin hem öğrencileri hem de öğretmenleri teknolojik araç kullanmaları konusunda cesaretlendirdiği de söylenebilir.

Geleneksel eğitim yönteminde karşılaşılan sorunlar, fırsat eşitsizliği, kaynakların verimli kullanılamaması eğitimde teknoloji kullanımıyla aşılmaya çalışılmaktadır. Bilim ve teknolojideki gelişmeler sayesinde ekonomik, sosyal ve bireysel içerikli olgular, eğitim teknolojisini hayatımızın vazgeçilemez bir parçası haline getirmiştir. Eğitimde verimi ve etkililiği artırmak için her gün yeni bir teknoloji karşımıza çıkmaktadır. Fakat bu sistemlerin ortaya çıkması ve devamlı değişmesi bilgiyi sürekli yenilemeyi gerektirmektedir. Çağdaş, bilimsel, sosyal ve bireysel olgulardaki birçok değişim nedeniyle eğitimde yenileşme gereksinimi günden güne daha da artmaktadır. Eğitim sistemi de bu nedenle yapı ve içerik yönünden sürekli kendisini yenilemek zorundadır. Öğretmenlerden de beklentiler gün geçtikçe artmakta ve değişmektedir. Öğretmen, gelişen teknolojiyle ortaya çıkan araçları kullanan, etkin bir varlık olma yolunda ilerlemektedir.

Web 2.0 ile ortaya çıkan sosyal ağ paylaşım siteleri ve araçları da teknolojinin gelişiminin en büyük adımlarındandır. Çünkü bu ağlar sayesinde her birey kendi sayfasını kolaylıkla oluşturabilmekte ve istediği bilgileri anında tüm arkadaşlarıyla paylaşabilmektedir. Fakat, ortaya çıkan ağlar ve araçların entegrasyonu konusunda çok bilgiye rastlanmamaktadır. Web tasarım ve araçların entegrasyonu konusunda bilgi sahibi olmayan öğretmenler bu gelişim karşısında problem yaşamaktadır.

Gelişen teknoloji sayesinde ortaya çıkan Web 2.0 araçlarının eğitimciler ve öğrencilere sunduğu birçok araç düşünüldüğünde Web tabanlı eğitimde de yeni araçların kullanılması gerekmektedir. Fakat, bu araçların yayınlandığı sitelerin kendi amaçlarına göre dağınık bir biçimde bulunmaları

nedeniyle sosyal paylaşım sitelerinden faydalanarak entegrasyonun sağlanması gerekmektedir. Zaten günümüzde hemen hemen her yaştan birey her geçen gün sosyal ağ paylaşım sitelerine üye olmakta ve bu sitelerde bir çok bilgiyi paylaşmaktadır. Her bireyin gün geçtikçe daha yoğun kullandığı bu ağların ve araçların Web tabanlı uzaktan eğitime nasıl bir yarar sağladığı ve entegrasyonun nasıl sağlanacağı yönünde zorluklar görülmektedir. Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını kullanabilmeleri için bilgilendirmek, Web 2.0 araçlarının kullanımı ve entegrasyonu konusunda farkındalık yaratmaya öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarının sunduğu olanaklardan yararlanmalarına katkı sağlamaya yönelik araştırmalara gereksinim vardır.

Teknolojideki hızlı gelişimler ve İnternetin eğitimde önemli bir yer edinmesi nedeniyle geliştirilen Web 2.0 araçlarının gün geçtikçe artması sonucu öğretmenlerin bu araçları eğitim etkinliklerine entegre etme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde Web 2.0 ile birlikte birçok eğitim aracı geliştirildiği görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın problemini Web 2.0 ile ortaya çıkan araçların sosyal ağ paylaşım sitelerine entegre edilerek eğitim amaçlı kullanıldığında öğrenci görüşleri üzerine etkisini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı Web 2.0 araçlarının Windows Live Spaces'a entegre edilerek Web tabanlı uzaktan eğitim aracı olarak kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemektir.

Genel amaca ulaşabilmek için belirlenen alt amaçlar ise şunlardır:

1. Web 2.0 araçlarını kullanarak Windows Live Spaces'de ders alan öğrencilerin;
 - 1.1. Cinsiyete,
 - 1.2. Yaşa,
 - 1.3. İnternet kullanımına,
 - 1.4. İnternet kullanma sıklığına,
 - 1.5. İnternet bağlantı türüne,
 - 1.6. Sosyal ağ paylaşım sitelerini kullanmalarına göre dağılımları nasıldır?
2. Web 2.0 araçlarını kullanarak Windows Live Spaces'de ders alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Önem

Eğitimde İnternet kullanımının önemi tartışılmaz bir gerçektir. Günümüzde Web 2.0 ile ortaya çıkan sosyal ağ sitelerinin kullanımı gün geçtikçe artmaya devam ederken her geçen gün de yeni Web 2.0 araçları hizmete girmektedir. Eğitim sisteminde uzaktan eğitim ve Web tabanlı eğitim de popülerliğini korumaya devam ettiği görülmektedir. Yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular ile Web tabanlı eğitim Web 2.0 araçlarıyla yeni bir yaklaşım getirileceğine inanılmaktadır. Ayrıca kullanılan Windows Live Spaces ve Web 2.0 araçlarının eğitime destek olarak da kullanılabileceği ve öğrencilerin işbirlikli öğrenim çalışmalarına olanak sağlayan yeni bir ortam kazandırılacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma ile öğretmenlerin de derslerinde İnternet'i destek olarak kullanmak istediklerinde kullanabilecekleri Web 2.0 araçlarını tanımalarını sağlayacağına inanılmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak geliştirilen öneriler ile daha sonra kullanılacak Web 2.0 araçlarına yol gösterici olması umulmaktadır.

Ayrıca çalışmada ortaya çıkan bulgular ile bir çok dersin gerek Web-tabanlı gerekse Web-destekli olsun öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılabilecek araçları öğretmenlerin tanımalarına ve yararlanmalarına ışık tutacağına inanılmaktadır.

Varsayımlar

Bu araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

1. Öğrencilerin ön-test ve son-test anket forumlarını içtencilikle doldurdukları kabul edilmiştir.
2. Uygulamaya katılan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin, ikinci sınıf olmalarından ve bilişim teknolojileri I ve II derslerini aldıklarından dolayı bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda deneyimli oldukları varsayılmış, bu konuda herhangi bir ön bilgilendirme yapılmamıştır.
3. Kişisel bilgi formuyla öğrencilerin görüşlerinin alınması sırasında araştırmacıya doğru bilgiler verildiği varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıda belirtilen sınırlılıklar içerisinde yürütülmüştür.

1. Araştırma'nın çalışma grubu Yakın Doğu Üniversitesindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 52 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırmada veri toplama araçları, ön-test ve son-test anketi ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Çalışma Grubu: Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini Windows Live Spaces'de yapan denek grubu.

Eğitim: Davranışları değiştirme sanatı. Bir başka deyişle bireyde oluşmasını istediğimiz istendik davranışların yerleşmesi ve bunun sonucunda olumsuz davranışların sonlandırılmasını sağlayan sistemli bir program.

Geleneksel Öğretim: Sınıf ortamında bulunan öğrencilerin tümüne gerçekleştirilen öğretmen merkezli öğretim süreci.

Uzaktan Eğitim: Geleneksel öğrenme-öğretme sürecinden yararlanamamış kişilerin eğitimini tamamlaması için veya sınıf içi etkinliklerin yürütülemediği durumlarda eğitim çalışmalarını planlayanlar ve uygulayanlar ile öğrenenler arasında iletişim ve etkileşim için özel olarak hazırlanmış bilgilerin uzaktan sağlandığı zaman ve mekan ayrımı yapmayan bir yöntemdir (Aşkar, 2003).

Web Tabanlı Eğitim: Eğitimin zaman ve mekandan bağımsız olarak yürütüldüğü; bilgisayarın araştırma ve iletişim amacıyla öğretim ve sunum aracı olarak kullanıldığı eğitim modeli.

Web 2.0: Gelişen teknoloji ve üretilen fikirler sayesinde internet teknolojisi de insan-makine etkileşiminden insan-insan etkileşimine doğru bir yol almıştır. Araştırmacılar Web 1.0'ın yapamadıklarını yapmak amacıyla insan-insan etkileşimini sağlayabilecek yeni bir kavram ortaya çıkarmışlardır. O'Reilly Media tarafından ilk kez 2004 yılında ortaya atılan, insanların birbirleriyle sosyal bir ortamda etkileşim sağlayabilmelerini amaçlayan, insanların bilgileri okurken aynı zamanda bir ağ içerisinde iletişim kurabildiği diğer arkadaşlarıyla bilgi alış-verişi sağlayabildikleri ortamlardır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. KAVRAMSAL TEMELLER

Bu bölümde araştırmanın problemi ile ilişkin kavramsak bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla eğitim, öğretim, öğrenme, teknoloji, internet, eş zamanlı (senkron) iletişim, eş zamansız (asenkron) iletişim, sosyal ağ paylaşım siteleri, Web 2.0, uzaktan eğitim ve web tabanlı eğitim gibi alt başlıklarda incelenmiştir.

2. 1. 1. Eğitim

Ertürk (1994), Eğitim kelimesini Türkçe’de açıklamak için bir birinden farklı altı anlamda ifade etmiştir. Ertürk’ün belirttiği bu anlamlar ise;

1. Disiplin
2. Sosyal hizmet
3. Kazantı
4. Öğrenim
5. Sosyal kurum
6. Kasıtlı kültürlenme süreci

olarak sıralanmaktadır (Ertürk,1994).

Eğitim kavramı her gün dile getirilen bir sözcüktür. Her geçen gün eğitimde artan yenilikler sayesinde bir çoğumuz daha da ilerisini düşünmeye başlamıştır. Günümüzde popülerliğini koruyan Web tabanlı eğitim ve yeni bir teknolojik kavram olan mobil öğrenme eğitimin teknolojiyle çok yollar kat ettiğinin en önemli göstergesidir.

Erden (1998)’e göre eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süre gelen bir süreçtir ve bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana gelir. Erden (1998)’in eğitimle ilgili tanımına yakın olan bir diğer tanımı da Tan (2005)’da görülmektedir. Tan (2005) eğitimi, bireylerin davranışlarını biçimlendirme ve değiştirme süreci olarak tanımlamaktadır.

Akçay (2006) ise eğitimin tanımını yaparken açıklarken farklı bir boyut olan eğitimin planlı ve programlı değişmelerle gerçekleştirildiğinden bahsetmektedir.

Eğitim için yıllardır bir çok tanım yapılmaktadır. Birçok tanım bir birine benzerlik göstermektedir. Eğitim kavramı kısaca doğumdan ölüme kadar bireyin çevre, sosyal ve kültürel etkileşimleri sonucunda yeni davranışlar kazanmasıdır.

Bireylerin tüm hayatı boyunca aldığı eğitimlerin bir kısmı okulda planlı bir şekilde yürütülmektedir (Küçükahmet, 1997). Bu kavramda “öğretim” ismi verilmektedir.

2. 1. 2. Öğretim

Öğretim kavramı eğitim kavramının bir alt basamağı olarak tanımlanabilmektedir. Kuzgun ve Deryakulu öğretimi, belirli kurumların önceden belirledikleri amaçlar yoluyla bireye bu amaçları kazandırmak için içeriğin planlı ve programlı bir biçimde öğrenilmesini sağlamak ve öğrenme etkinliklerinin uygulanması sürecidir (Kuzgun ve Deryakulu, 2004). Fidan (1985) öğretim’i okullarda uygulanan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretme faaliyetleri olarak tanımlamaktadır.

Eğitim ve öğretim kavramlarını bir birlerinden ayıran özellikler şöyle açıklanabilir: Eğitim kavramı bireyin hayatı boyunca planlı, programlı veya informal yollarla farkında olmadan kazandığı davranışlardır. Eğitim kavramında ayrıca istendik davranışlar dışında istenmedik davranışlar da kazanılabilmektedir. Öğretim kavramı ise önceden planlanmış istendik davranışları bireye kazandırılma sürecidir.

2.1.3. Öğrenme

Fidan (1985)'a göre öğrenme yaşantı ile kazanılmış kalıcı izli davranış değişikliğidir. Erden ve Akman (1998)'a göre ise öğrenme üç temel özelliğe sahip bir yapıya sahiptir. Öğrenmenin;

1. Mutlaka davranış değişikliği olduğu
2. Yaşantı ürünü olduğu
3. kalıcı izli davranışlar olduğu

şeklinde açıklamaktadır.

Çilenti (1985)'e göre öğrenme belirli uyaranlara cevap verme alışkanlığının kazandırılmasıdır. Birey için en önemli öğeler hem eğitim hem de öğrenme sürecidir. Bireyin hayatını devam ettirebilmesi ve çevresi ile etkileşime girebilmesi için gereklidir. Günümüzde ise öğrenmenin kalıcılığının sağlanması için teknoloji kavramı çok önemli bir rol oynamaktadır.

2.1.4. Teknoloji

Alkan (1997) teknoloji'yi "bilimin üretim, hizmet, ulaşım vb. alanlardaki sorunlara uygulanması" olarak tanımlamaktadır. Odabaşı (2005) ise teknoloji kavramını bireylerin bilgi ve becerileri daha etkili bir biçimde kazanmaları için yardımcı bir araç olarak tanımlamaktadır.

Tüm tanımlar incelendiğinde teknolojinin insan hayatı ve eğitimde çok önemli bir yer tuttuğunu görebilmekteyiz. Günümüzde kullanılan Web tabanlı eğitim araçları teknoloji ile eğitimin bir arada kullanılabilirliğini göstermektedir. Yapılan çoğu araştırmanın da gösterdiği gibi eğitim ve teknoloji gelecekte daha da başarılı olacaktır.

2.1.5. İnternet

İnternet milyonlarca bilgisayarın ağlar yardımıyla bir birine bağlanması ve veri alışverişi yapmasıdır.

1960 yılının sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan DARPA'ya (Defence Advanced Research Project Agency - Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu) ait birbirinden farklı yerlerdeki bilgisayar sistemlerini birbirine bağlamak amacıyla kurulmuş bir bilgisayar ağıdır. Bu ağın genişlemesi ise çeşitli üniversite ve araştırma kurumlarının bağlanması ile olmuştur. Böylece "İnternet" adı altında tüm dünyada yaygınlaşmış bir ağ haline gelmiştir.

Sanayi ve Bilişim Bakanlığının yaptığı araştırmalara göre Türkiye'de İnternet kullanım sayısı son yıllarda artmış ve bu rakam 221 milyona ulaşmayı başarmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İnternet ilk olarak 1995 yılında Comtech firması tarafından kullanıma sunulmuştur (Uzunboylu, 2008).

İnternet ile ilgili bir çok terim karşımıza çıkmaktadır. Local Area Network (LAN) yani Yerel Alan Ağları bir ofis ortamındaki bir birine bağlı bilgisayarların oluşturduğu ağ olarak tanımlanabilir. Wide Area Netwok (WAN) yani geniş alan ağları ise daha geniş bir alandaki bilgisayar ağlarını kapsamasıdır. İnternet'te çok kullanılan iki kavram daha vardır. Bu kavramlar eş zamanlı iletişim ve eşzamansız iletişim kavramlarıdır.

2.1.5.1. Eş Zamanlı (Senkron) İletişim

Farklı mekanda olan bireylerin aynı zamanda iletişim halinde bulunması olayıdır. Eş zamanlı iletişim için örnek verilecek olursa Live Messenger programında birbiriyle aynı zamanda iletişim kuran iki birey eş zamanlı iletişime geçmiş demektir.

2.1.5.2. Eş Zamansız (Asenkron) İletişim

Farklı mekan ve zamanda bulunan bireylerin iletişime geçmesi olayıdır. Eş zamansız iletişim için e-posta, forumlar, haber gruplarında yapılan

iletişimler örnek verilebilir. Eş zamanlı ve eş zamansız iletişim kavramları çoğunlukla uzaktan eğitim ve Web tabanlı eğitim kavramlarında da karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde ğretmenler ve öğrenciler için internet çok önemli bir eğitim aracıdır. İnternet ğretmenler tarafından eş zamanlı ve eş zamansız iletişim için kullanılabilir. Bu araştırmadan yola çıkılarak eğitimde e-mail servislerinde Hotmail eş zamansız iletişimde, Live Messenger'da eş zamanlı iletişimde kullanılabilir. Öğretmenler bu servisleri kullanarak öğrencileriyle sanal ortamda da iletişime geçebilirler. Sınıf ortamında pasif olan öğrenciler sorularını internet'i kullanarak daha rahat sorabilirler. Günümüzde ğretmenin rolü ğretenden çok rehber olmak olduğundan dolayı ğretmen teknolojik araçları kullanarak öğrencilerini İnternet'te araştırma yapmaya yönlendirebilirler. Ayrıca, rehberlik yönünü de teknolojik iletişim araçlarını kullanarak sürdürebilirler.

İnternet eğitim alanında kullanılmak istenildiğinde anlık mesajlaşma, e-posta, haber grupları, forumlar, online dergi ve gazeteler, Bloglar, spaces'ler ve sosyal paylaşım ağlarından faydalanılabilir.

Anlık mesajlaşma programları ğrenci ve ğretmen iletişimini artırabilir. Öğrenci evrimii olduğu zaman sorusunu öğretmenine ulaştırabilir, eğer ğretmeni de aynı anda evrimii ise anından cevap verebilir. Böylece zamandan ve mekandan tasarruf edilmiş olunur. Ayrıca ğretmen belirli günlerde öğrencilere destek vermek için evrimii olmasa zamanını öğrencilere duyurabilir. Böylece ğrenciler sorularını daha önceden hazırlama fırsatı bulurlar. Ayrıca, anlık mesajlaşma programları ğrenci-ğrenci iletişimini de artırmaktadır. Öğrenciler aynı zamanda evrimii olarak projelerini dosya paylaşımı özelliğini kullanarak işbirlikli bir biçimde yapabilirler. Anlık mesajlaşma programlarının diğer bir özelliği de grntl ve sesli iletişim sağlamasıdır.

2. 1. 7. Web 2.0

Bilgisayar teknolojisindeki hızlı gelişmeler incelendiğinde ilk başlarda insan-makine etkileşiminin olduğu daha sonra ise hedefin insan-insan etkileşimi haline getirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu hedeften yola çıkılarak Web 1.0'ın eksik kaldığı noktaları yapabilmek amacıyla O'Reilly Media 2004 yılında Web 2.0 kavramını ortaya koymuştur. Web 2.0, sosyal ağ siteleri, Web tabanlı özgür ansiklopediler, iletişim araçları gibi bir çok aracı sosyal ağlar ile bir birine bağlayan ve bilgileri paylaşmaya olanak sağlayan ikinci nesil İnternettir (Sendag, 2008).

Genel olarak Web 2.0 siteleri incelendiğinde en çok göze çarpan boyut farklı kaynaklardan edinilebilecek veya oluşturabilecek araçların tek bir çatı altında toplanabilmesidir. Web 2.0'ın en önemli diğer özelliği ise HTML bilgisi gerektirmeden, kullanıcı için hiçbir tasarım bilgisine ihtiyaç duymadan bilgileri kolaylıkla paylaşabilmeleridir. Böylece insanlar sahip oldukları fotoğrafları, bilgileri ve daha birçok içeriği rahatlıkla paylaşabilmektedir.

Web 2.0 kullanıcı eğilimleri doğrultusunda ortaya çıkan ihtiyaçlarını ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla geliştirilen yeni bir teknolojidir. Web 2.0'ın oluşturmacı bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

“Web 1.0” ile “Web 2.0” arasında ayırım yapmak gerekirse “Web 1.0” kullanıcının içeriğine müdahalesine izin vermez iken “Web 2.0” genel olarak kullanıcının içeriğe katkı yapabilmesini ve müdahale edebilmesine olanak tanır.

2. 1. 7. 1. Web 2.0'ın Karakteristik Özellikleri

Şendağ (2008), genel olarak Web 2.0 sitelerinin karakteristiklerini aşağıdaki gibi açıklamıştır:

1- “Network as Platform”

Web 2.0 içerisinde kullanılabilecek uygulamaları, bütün tarayıcıları kullanarak ulaştırmasını sağlama.

2- Kullanıcıların içeriğe katkı sağlaması ve kontrol edebilme olanağını sağlama.

- 3- Genel yapıları ile kullanıcıların uygulamalara erişme ve müdahale edebilmelerini sağlama.
- 4- Tasarım açısından etkileşimli ve kullanıcı dostu olan AJAX tabanlı bir birlerine benzer ara yüzler sağlama.
- 5- Sosyal ağlar ve öğrenme ile ilgili topluluklar oluşturmaya imkan sağlama.

Web 2.0, Web'de insanların birbirleriyle iletişim ve etkileşimli olarak da tanımlanabilir. Geliştirilen diyalog sistemleri ve bireyler arası ağlar bu bağlamda incelenebilir (Abram, 2005).

Web 2.0 öncesi dönemlerde hatırlanmalıdır ki, İnternet var olan bilgileri okumak, program ve dosya indirme amaçlı kullanılmaktaydı. İnsanlar ilk olarak bir birleriyle sohbet edebilmek için Mardam Khaled Bey Internet Relay Chat (MIRC) tarzında sohbet programlarını kullanmaktaydılar. Ayrıca, bir çok kullanıcının tasarım ve teknik yetersizliklerinden dolayı Web sayfası tasarımları genellikle iyi değildi. Fakat, kullanıcılar yıllar geçtikçe sadece bilgi okumak ihtiyacı dışında diğer kullanıcılar ile bilgi alış verişinde bulunmak, bir çok şeye katkı sağlamak ve kendisini bir grubun üyesi olarak görmek istemekteydi. İşte bu doğal gereksinimler ile ortaya çıkan forumlar, Bloglar ve bir çok ses ve görüntü paylaşım siteleri ilk çıktıkları zamandan itibaren yoğun ilgi görmüştür. Böylece, insan-insan etkileşimine yaklaşan teknoloji-insan etkileşimi büyük ilgi göremeye başlamıştır. Bu sebeplerden dolayı ve çabaların sonucunda Blog, Wiki, podcast, RSS, API AJAX, XML vb teknolojiler ve uygulamalar ortaya çıkmış ve büyük ilgi görmüştür. Web 2.0 bir çok teknoloji ve uygulamayı kapsayan şemsiye bir kavram olarak nitelendirilebilir. Web 2.0 uygulamalarını öğrenme ortamı olarak entegrasyon etmek içinde bu teknolojilerin öne çıkan bir çok özelliğini tasarım, etkileşim ve çoklu ortam kavramları ile değerlendirmek gerekmektedir (Şendağ, 2008).

Tablo 1’de Web’in gelişimi görülmektedir. Web 1.0 döneminde Double Click sitesi sayesinde reklamlar incelenebilirken Web 2.0 döneminde kullanılan Google Adsense sayesinde reklam verilirken para da kazanılabilmektedir. Ofoto ile sadece resimler yayınlatabilirken Flickr ile kullanıcı fotoğrafları yayınladıktan sonra istenilen sitede paylaşabilir ayrıca yorum ekleyebilir. Britannica Online ile varolan ansiklopedik bilgilere ulaşabilirken, Wikipedia ile kullanıcılar bilgi ekleyip silebilirler.

Tablo 1. Web 1.0 ve Web 2.0’ın karşılaştırılması (O’Reilly, 2005).

Web1.0	Web2.0
Double Click	Google Adsense
Ofoto	Flickr
Akamai	BitTorrent
Mp3.com	Napster
Britannica Online	Wikipedia
Kişisel Web Siteleri	Bloglama
Sakınma	Upcoming.org ve EVDB
Domain İsmi Spekülasyonu	Arama Motoru Optimizasyonu
Sayfa Görünümleri	Tıklama Üzerinden Ücretlendirme
Ekran Parçaları	Web Servisleri
Yayınlama	Katılım
İçerik Yönetim Sistemleri	Wikis
Klasörle(taxonomy)	Tagging(“folksonomy”)
Yapışkanlık	Sendikasyon(RSS)

2. 1. 7. 2. Web 2.0’da Tasarım

Web 2.0 öncesinde yapılan bireysel tasarımlarda gereksiz efektler, göz yoran renkler ve sitenin amacının dışında bir çok araç kullanılmaktaydı. Web 2.0 ile ortaya çıkan Web Bloglar, CSS teknolojisi ve Web platformları ile birlikte kişisel Web sayfaları ve paylaşım sorunlarına daha estetik çözümler sunulmuştur. Google’ın da bu sade tasarımlar yönünden çok büyük bir katkısı olmuştur. Google arama motorunun sayfası (<http://www.google.com>) incelendiğinde amacının dışındaki unsurlardan arınmış olması tasarım açısından sadeliğin öne çıkmasını sağlamıştır.

2. 1. 7. 3. Web 2.0'da Etkileşim

Etkileşim Web 2.0'ın karakteristik özelliklerinden en önemlisidir. Kullanıcılar artık pasif okuyucu görevinden kurtulmuştur. Web 2.0 sayfalarında kullanıcı üye olduktan sonra kendi profil sayfasını, kendi yönetim paneliyle özgürce düzenleyebilir, istediği sosyal ağlara üye olabilir, alış-veriş yapabilir, kendi fotoğraflarını paylaşabilir, başkalarının fotoğraflarına yorum yapabilir, bilgi paylaşabilir böylece bir çok etkileşimi özgürce kullanabilir.

Bu konularda örnek verilecek olursa Windows live, My Space ve Facebook bunlara en iyi örnektir. Bu sitelere üye olduktan sonra kullanıcı kendi profilini güncelleyebilir, arkadaş bulabilir, diğer sitelerdeki bilgileri paylaşabilir ve kendi uygulamalarını geliştirebilir. Bunlar dışında elektronik ansiklopedi Wikipedia da Web 2.0'ın önemli uygulamalarındandır.

2. 1. 7. 4. Web 2.0'da Çoklu ortam

Çoklu ortam Web ortamında resim, ses ve video ile kullanıcıların birden fazla duyu organlarına hitap etmek amaçlı kullanılmasıdır. Geçmişte İnternet hızının yavaş olması nedeniyle çevrimiçi olarak çoklu ortamlara ulaşmak zordu, fakat İnternet bağlantısının hızlanmasıyla birlikte ve gelişen teknoloji ile video ve ses dosyalarını yayınlamak ve ulaşmak çok daha basit bir hale gelmiştir. Örneğin youtube.com sitesinin oluşturulmasıyla birlikte İnternet'e video yüklemek ve izlemek çok basit bir hale geldi. Flatcast.com sitesi sayesinde de kendi radyosunu kurabilmekte, başkasıyla paylaşabilmektedir.

2. 1. 7. 5. Web 2.0'da Blog ve Spaces

Blog bireyin tasarım ve teknik bilgi bilmeden Web sayfasında günlük oluşturabilmesini sağlar. Blogda bilgiler güncelden eskiye doğru sıralanmaktadır. Yazar, Blogda yayınladığı bilgilere yorum bölümü ekleyerek ziyaretçilerden geri bildirim alabilir. Blog sitelerinde yazar ile okuyucu

arasında bilgilendirme söz konusudur. Blogların bu özelliği sayesinde eğitim alanında yaygın bir biçimde kullanılmıştır.

Windows Live Spaces (eskiden bilinen ismi ile MSN Spaces) Microsoft firmasının Blog ve sosyal paylaşım ağıdır. Bu site 2004 yılında MSN Spaces ismiyle yayın hayatına başlamıştır. Windows Live Spaces 2007 yılında 1 ayda 27 milyon kullanıcıya ulaşmıştır (Economist, 2007).

2. 1. 7. 6. Windows Live Spaces'in Genel Özellikleri

Windows Live Spaces genel olarak aşağıdaki özellikleri içermektedir:

- **Bloglar** – Günlük bilgilerin yazılabileceği, yorum yapmaya imkan veren RSS özelliği bulunan bir araçtır.
- **Fotoğraflar** – Fotoğrafların albümler biçiminde eklenebileceği ve yorum yapmaya olanak sağlayan bir araçtır.
- **Listeler** – Genel olarak müzik ve kitap listelerinin oluşturulup paylaşılabileceği bir araçtır.
- **Arkadaşlık** – Diğer Windows Live kullanıcıları ile iletişime geçilmesini sağlayan bir araçtır.
- **Profil** – Kullanıcının kişisel bilgilerini diğer kullanıcılarla paylaşabileceği bir araçtır.
- **Ziyaretçi Defteri** – Ziyaretçilerin görüşlerini yazabileceği bir araçtır.
- **Gruplar** – Kullanıcının bilgilerini paylaşabileceği, etkileşim sağlayabileceği bir araçtır.
- **SkyDrive** – Kullanıcıların dosyalarını paylaşabileceği sanal sabit disk alanıdır.

2.1.8. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim tarihi açısından incelenirse çok çeşitli iletişim araçlarını kullanmış ve gelişim süresi geçirmiştir. Mektuplaşma yönteminden günümüzde kullanılan Web sistemlerine kadar uzanan asırlık bir geçmişe sahiptir (Passarini ve Granger, 2000). Günümüzde kullanılan iletişim araçları; basılı materyaller, radyo, ses kasetleri, video kasetleri, televizyon, telefon, faks, video konferans, telekonferans, bilgisayar, internet ve e-posta şeklinde belirtilebilir (Koçer, 2001).

Uzaktan eğitim kısaca, farklı mekanlarda bulunan öğretmen ve öğrencilerin, iletişim teknolojileri aracılığıyla planlı bir biçimde öğrenme-öğretme etkinliklerini gerçekleştirmeleri olarak tanımlanabilir (Almogbel, 2002; Scott, 2003; Genç, 2004).

Gelişen teknoloji ve iletişim araçlarıyla birlikte kıtalar arasında saniyelik gecikmelerle ses ve görüntü aktarımı gerçekleştirilebilmektedir. Bu özellikleri sayesinde uluslararası proje çalışmaları yapılmaktadır.

2.1.8.1. Dünyadaki Uzaktan Eğitimin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Uygulamalar

Dünyada ilk uzaktan eğitim uygulamaları 1800'lü yılların ikinci yarısında başlamıştır. Uzaktan eğitim terim olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılındaki kataloğunda yer almıştır. 1906 yılında üniversite'nin yöneticisi William Lighty tarafından bir yazıda kullanılmıştır (Kaya, 2004). 1880'li yıllardan beri toplumların gündeminde olan bir konu olan uzaktan eğitimin bir çok tanımı vardır. Aşkar (2003), uzaktan eğitimi "bir birinden farklı mekanlarda olan öğrenci, öğretmen ve materyallerin bazı iletişim teknoloji araçlarının aracılığıyla oluşturulan eğitim" olarak tanımlamaktadır.

Yürütülen uzaktan eğitim çalışmaları incelendiğinde ilk başta mektupla yürütülen uzaktan eğitim daha sonra radyonun icadıyla tek yönlü ses aktarımından faydalanmıştır. 1950'li yıllarda televizyonun günlük hayatta yaygınlaşmasından sonra tek yönlü görüntü aktarımı da yöntem olarak uygulanmıştır. 1968 yılında Geleneksel eğitime alternatif olarak İngiltere Açık

Üniversitesi (The British Open University), benzer üniversiteler kurulmasına örnek teşkil etmiştir. 1970-1980 yıllarında ise kablolu televizyon, kapalı devre televizyon ve video konferans ile ilgili uygulamalar kullanılmış ve bu yönde çalışmalar yapılmıştır.

Türkiye incelendiğinde özellikle 1980'lerden sonra bilgisayarın hayata girmesi ve 1990'lardan sonra İnternet'in kullanılmaya başlaması bilgi patlamasına neden olmuştur. Bu bilgi patlamasından yola çıkılarak internetin eğitimde kullanılması gündeme gelmiştir. 1991 yılından itibaren çift yönlü ses ve görüntü iletimi kullanılmaya başlanmıştır. Eş zamanlı ve/veya eşzamansız olarak bir çok uygulama yapılmıştır. Web üzerinden yapılan dersler de üniversitelerin vazgeçilemez bir parçası olmuştur (Türkoğlu, 2002; Stathakos, 2003).

Aşkar'a (2003) göre uzaktan eğitim dört evrede sıralanabilir. Bunlardan ilk olan evre mektupla yapılan öğretimdir. İkinci evrede uzaktan eğitim basılı materyaller, radyo ve televizyon gibi bir çok aracın birlikte kullanıldığı çoklu ortam modelidir. Üçüncü evre ise tele öğrenme (senkron) modelidir. İnternet'in ortaya çıktığı dönemle birlikte dördüncü evrede esnek öğrenme modeli kendisini göstermiştir.

Uzaktan eğitim ayrıca özel bir ders planı yapma tekniği, özel öğretme teknikleri, elektronik veya olmayan sistemlerin kullanıldığı farklı ortamlarda gerçekleştirilen sistematik bir öğrenmedir (Moore ve Kearsly, 1996).

Uzaktan eğitim ilk başlarda sosyal düzeni etkileyen bir faktör olarak gözükmekteydi, fakat toplumlar için gereksinim duyulan önemli bir modeldir. Özellikle, iş hayatına başlamış bireylerin yaşam boyu öğrenme gereksinimlerini karşılamak, herhangi bir geleneksel eğitimden ayrılmış veya yararlanamamış yetişkinlerin eğitim görebilmesi, teknolojinin yayılmasıyla duyulan ihtiyaçlar uzaktan eğitimi zorunlu kılan boyutlardır (Aşkar, 2003).

Türkiye'de ise 1957 yılından öncesine kadar Uzaktan Eğitim bir kavram olarak gündeme gelmekteydi, ama bu yıllardan sonra mektupla başlayan uygulamalar radyo ve televizyonun hayatımıza girmesiyle hız kazanmaya başlamıştır. Uzaktan Eğitime katkı sağlamak için kurulan kurumlar vardır. 8 Mayıs 1974 yılında açılan Deneme Yüksek Öğretmen

Okulu ülkede köklü bir uzaktan öğretim kurumu oluşturmayı hedeflemiştir. Fakat bu kurumun ömrü uzun olmamıştır 1975 yılında istenilen başarıyı veremeyince kapatılmıştır. Bu kurumun üyeleri Yaygın Yüksek Öğretim Kurumuna devredilmiştir. Bu kurumda mektupla öğretim, açık yüksek öğretim, örgün yüksek öğretim ve dışarıdan bitirme programları açılmıştır. Ayrıca öğretmenlik eğitimi, teknik bilimler, sosyal bilimler ve yabancı diller ile ilgili eğitim de verilmiştir. Uzaktan eğitimde yazılı materyal, radyo, televizyon ve ses bandını kullanmışlardır. Fakat çeşitli sebeplerden dolayı 1979 yılında kapatılmıştır.

Pennsylvania State Üniversitesi 1998 yılının Ocak ayından itibaren World Campus ismiyle Web tabanlı eğitim veren bir uygulama hizmete koymuştur. Birinci aşamada 4 ders açılmıştır. Açılan bu derslere toplam 41 öğrenci katılmıştır. 2000 yılından sonra ise World Campus'de öğrenim gören öğrencilerin bir kısmı sertifikalı olan 16 programa ait dersler almışlardır (Ellis, 2000).

World Campus uygulamasının bir benzerini de Washington State Üniversitesi Web University adında uygulama koymuştur. Web University Web tabanlı uzaktan eğitim uygulamasında yüksek lisans seviyesinde 70 ders verilmiştir (Türkoğlu, 2002).

Stevens Institute of Technology bünyesinde de sanal bir okul kurulmuştur. Sanal okulun ismi ise The School of Continuing Professional Education'dur. Bu okulda Web Campus isimli uygulamaya Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan farklı eyaletlerden katılan öğrenciler 6'sı diplomalı, 23'ü sertifikalı olan 29 programa ait 160 dersi İnternet üzerinden öğrenebilmektedir (Ubell, 2004).

Web tabanlı uzaktan eğitimin dünya genelindeki yaygılaşma durumuna bakılırsa ABD, Avustralya ve İngiltere en başta gelenlerdir (TBŞ, 2002).

İçeriğin görsel öğeler ve materyaller ile zenginleştirilebilmesi Web tabanlı eğitimin öğrenme-öğretme sürecine kattığı en önemli artı olduğu söylenebilir (Yalın, 2000; Tan ve Erdoğan, 2004).

Günümüzde eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu İnternet'i kullanmaya başlamıştır. Öğrencilerinde önemli bir çoğunluğu İnternet ortamını kullanmaktadır. Bunlardan yola çıkılarak çok yakın bir gelecekte Web tabanlı eğitime yönelme daha çok olacağı söylenebilir (Oral, 2003).

Web tabanlı eğitim ile öğretmen sınıftaki gibi öğrencilerin devamlılıklarını inceleyebilmektedir. Ders ile ilgili sözlük, dersler arasında arama, not alma ve önemli günleri belirten takvimlerde araçlar ile desteklenmektedir. Farklı ihtiyaçlar içinde araçlar kullanılabilir. Öğrencinin yararlanabileceği araçlar aşağıda belirtilmiştir (Oktal, 2002).

- E-posta; Öğretmenin öğrencisiyle iletişim kurmasını sağlar.
- Forum; Öğrencilerin sadece öğretmenleriyle değil arkadaşlarıyla da ders hakkında tartışmasını sağlar.
- Resim Arşivi; Öğretmenin dersi hatırlatmak için belirli yerlerde resim kullanmasıdır.
- Beyaz Tahta; Öğrencilerin birbirleriyle beyaz tahtayı kullanarak birbirleri ile şekiller çizerek fikirler paylaşmasını sağlamasıdır.
- Sohbet; Öğrencilerin diğer öğrenci arkadaşlarıyla veya öğretmeniyle çevrim içi sohbet edebilmesini sağlar.
- Otomatik indeksleme ve arama; Ders içeriğinde arama yapılarak istenilen konuyu öğrenciye sunar.
- Hafızaya Alma; Dersin her işlemesinde kayıt tutar.

Dersi tasarlayan kişiye yardımcı olan araçlar aşağıdaki gibidir.

- Öğrenci gelişiminin izlenmesi
- Dersin izlenmesi
- Zamanlı, çevrimiçi sınavlar
- Öğrenci bilgi yönetimi
- Dersin görselliği
- Görüntülü ve sesli kaydediciler

Bilgisayar ve ağ teknolojileriyle birlikte hazırlanan bir Web tabanlı eğitim öğrencinin daha kalıcı ve zevkli bir biçimde çalışabileceği bir ortam sağlamaktadır.

2. 1. 9. Web Tabanlı Eğitim

Web tabanlı eğitim, geniş iletişim ağları WAN ya da yerel iletişim ağları LAN desteği ile Web tabanlı olarak uzaktaki bütün bireylere ulaşabilen bir eğitim sistemi olarak düşünölebilir.

Web tabanlı eğitimi avantajlı hale getiren faktörlerin en başında zaman ve mekandan bağımsız tüm dünyanın eğitim alabileceği bir ortam sunmasıdır. Ayrıca, Web tabanlı eğitim video konferans, sesli yada görüntölü sohbet olanakları da sunmaktadır. Öğrenmede sınırların kalkmasıyla birlikte sanal kütüphaneler ve duvarı olmayan okullar sunmaktadır (Halis, 2001; Aşkar, 2003). Web tabanlı eğitimde bireyler geleneksel öğretim materyallerine ihtiyaç duymadığı gibi ders ortamı da masa ve sandalyelerden oluşmamaktadır. Öğrenciler İnternet'in gelişmiş teknik altyapı ve zengin multimedya desteği ile birlikte arkadaşlarıyla birlikte sesli veya görüntölü iletişim kurabilmektedir (Toper, 2004; Baki, 2002).

1994 yılından sonra hızla yaygınlaşan Web tabanlı eğitim, ağ (netwok) teknolojisindeki hızlı ilerlemeler ve geniş band (broadband) sunmasıyla birlikte daha iyi ses ve görüntü iletimini sağlamıştır.

Donanımsal gelişmelerle birlikte yazılım dünyasında yaşanan ilerlemeler ile PHP, ASP ve Java Applet'ler desteği ile grafik-tasarım tabanlı Web siteleri de hizmete sunuldu. Ancak araçların uygun bir biçimde tasarlanması gerekmektedir (Bruer, 2003).

Bir çok aracın ortaya çıkmasıyla eğitimciler kendi ders içeriklerini oluşturarak Web tabanlı eğitim sürecini hızlandırmışlardır. Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişimlerin dünyanın her bölgesinde aynı biçimde yayıldığını söylemek imkansızdır. Bunun en önemli nedeni bölgeler arası eğitim düzeyi farklılıkları, ekonomik yetersizlikler, eğitimcilerin gelişen teknolojiyi tam anlamıyla kavrayamamış olması, teknolojik alt yapı sorunlarıdır. Günümüzde binlerce okula bilgisayar sağlanmasına ve

öğretmenlerin eğitilmelerine rağmen bilgisayarın eğitimde kullanımı kısıtlı kalmaya devam etmektedir. Bu sorun bilişim teknolojilerini ve eğitimlerini dış alımlarla ve projelerle sağlayan Türkiye için sanayileşmiş ülkelere kıyasla daha önemlidir (Orhun, 1998).

2. 1. 9. 1. Web Tabanlı Eğitimin Önemi

Web tabanlı eğitimin eğitimi bireyselleştirdiği kabul edilmiştir. Bunun dışında çoklu öğrenme ortamına zemin hazırladığını öğretmenin yayınladığı bilgilerin öğrenci tarafından devamlı tekrar etme olanağı sağladığı bilinmektedir.

Günümüzde Web tabanlı eğitim sadece öğrenim gören öğrenciler için değil toplumda yer alan herkese her yerden bilgiye ulaşma ve yorumlama imkanı sağlamaktadır. Web tabanlı eğitimle öğrenim gören öğrenciler de kendi zamanlarını yönetmeyi öğrenerek bilgiye istediği zaman ve mekandan ulaşabilmektedir.

Web tabanlı eğitimin bireysel öğrenmeyi desteklemesiyle birlikte öğrenmeye yönelik motivasyonu artırdığı ve mekan değiştirme sorununu ortadan kaldırdığı görülmektedir.

Ayrıca Web tabanlı eğitim ile materyal zenginliğinin sunulması ve kaynak çeşitliliği ile birey ihtiyacı olan kaynaklara rahatlıkla erişebilmektedir. Böylece birey öğrenmek istediği bilgiyi kendi hızında öğrenebilmektedir.

Eğitimciler için de Web tabanlı eğitimi oluşturmak için bir çok araç mevcuttur ve bu araçları kullanmak da her geçen gün daha da kolaylaşmaktadır.

Web tabanlı eğitim ile öğrenci sosyal etkileşim olanağına da sahip olmaktadır. Farklı ülkelerdeki bireyler ile bilgi alış-verişinde de bulunabilir. Bireyler Web tabanlı eğitim sitesine bağlı kalmayıp diğer sitelerden de bilgiler alarak kendini geliştirebilir.

Web tabanlı eğitimde etkileşim olanağı olarak forumlar da kullanılabilir bu forumlar sayesinde bireyler birbirleriyle konuları tartışarak beyin fırtınası yapabilirler. Dolayısıyla geleneksel eğitimde vakit nedeniyle uygulanamayan

Bir çok öğrenme stratejisi Web tabanlı eğitim ile sunulabilmektedir (Cebeci, 2004).

2. 1. 9. 2. Web Tabanlı Eğitimin Sağladığı Avantajlar

Web tabanlı eğitimin avantajları aşağıdaki gibi açıklanabilir (Özdil ve Çelik, 2000; Yılmazçoban ve Damkacı, 1999).

- Birey kendi kapasitesine göre istediği konuyu tekrarlayarak öğrenebilir.
- Birey kendi hızında istediği zaman ve mekanda eğitimini alabilir.
- Birey işlerini aksatmadan eğitim görebilir.
- Birey ne kadar çalışmak istediğine kendisi karar verebilir, istediği vakitlerde ara vererek dinlenebilir.
- Birey bir sonraki konuya geçmeden önce öğrendiklerini gözden geçirebilir.
- Öğrenim giderleri arasında olan ulaşım ve diğer harcamaları azalmayı sağlar.
- Birey bir bilgiye ihtiyaç duyduğunda anıanda erişim olanağı verir.
- Bireyin öğrendiği bilgiyi hızlı bir biçimde hayata geçirebilmesini sağlar.
- Bireyin teori, araştırma ve vaka analizleri ile pratik hayat arasında ilişki kurmasını böylece öğrenilen bilginin hızlı bir biçimde uygulanabilmesini sağlar.
- Bireye sunduğu bir çok seçenek ile kendi öğrenme stilini oluşturmasına yardımcı olur.
- İnteraktif ortam sayesinde öğrenime katılanların bilgi birikimlerini paylaşabilmesine olanak sağlar.

2. 1. 9. 3. Web Tabanlı Eğitimin Dezavantajları

Web tabanlı uzaktan eğitimin olumsuz yönleri aşağıda belirtilmiştir (Özdil ve Çelik, 2000; Yılmazçoban ve Damkacı, 1999).

- İnternet üzerinde olan teknolojik gelişimler ile teknik altyapının devamlı güncellenmesinin zor olması.
- Öğrencilerin Web tabanlı uzaktan eğitimde başarılı olabilmeleri için bilgisayara yönelik okur-yazar olmasının gerekliliği.
- Beceri gibi tutuma yönelik davranışların gerçekleştirilme imkanının olmaması.
- Kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan bireylerin dersleri öğrenirken zorluk çekmesi ve bu yeteneği geliştirememesi.
- Küçük yaşlardaki öğrenciler için önemli olan canlı cansız arasındaki farkı ayırt etmelerinin zorlaşması ve duygusal anlamda kendilerini geliştiremeyerek yalnızlığa itilmeleri.
- Web tabanlı eğitimin gerçekleşebilmesi için oluşturulacak altyapının maliyetinin yüksek olması.
- Öğrencilerin sosyal yönden okul ve sınıf atmosferinden mahrum olması.
- Öğrencileri gerçeklikten çok sanal teknolojiler üzerine yoğunlaştırması.
- Herhangi bir sebeple İletişim olanaklarının değişmesi veya İnternet olanaklarının iyileştirilmemesi nedeniyle iletişimde etkin olmama ve buna bağlı olarak da anlık soru ve sorunlara çözüm bulunamaması.
- Öğretmenlerin Web tabanlı eğitim için hazırladıkları materyallerin hazırlanmasında yetersiz kalabilmeleri (Özdil ve Çelik, 2000).

2.1.9.4. Web Tabanlı Eğitimde Kullanılan Araçlar

Web tabanlı eğitimde kullanılabilecek bir çok araç bulunmaktadır e-posta, tartışma grupları, forumlar, sohbet, beyaz tahta uygulamaları ile birlikte öğrenci öğretmeniyle iletişim kurarken arkadaşlarıyla da iletişim kurabilmektedir. Öğretmeler kendi sunumlarını paylaşabildikleri gibi ödevleri de bu sistemler yardımıyla inceleyerek öğrencisine dönüt verebilmektedir.

Ayrıca öğretmen sınavlar hazırlayarak öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerini sağlayabilir.

İpek'in (2001), Khan (1997)'dan aktardığına göre Web tabanlı uzaktan eğitim sürecinde kullanılan İnternet (International Networks) aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- WWW (World wide Web),
- Web görüntüleyici(Web browser),
- Http ve Html (Hyper Text Transfer Potocol ve Hyper Text Markup Languge),
- Web sayfası (Web Page),
- Elektronik Posta(e-mail),
- Tartışma grupları ve posta listeleri,
- Sohbet (İnternet Relay Chat-IRC) (Messenger,Icq ve Mirc gibi),
- Donanım ara birimleri(Flash disk, Modem ve Ethernet kartları gibi),
- Telefon ve İnternet Servis Sağlayıcıları(TTnet gibi),
- Film dosyaları,hareketli resimler ve animasyonlar.

2. 2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Uzaktan eğitim, web tabanlı eğitim, sosyal ağ paylaşım siteleri ve Web 2.0 ile ilgili yapılan araştırmalar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

2. 2. 1. Uzaktan Eğitim ve Web Tabanlı Eğitim ile İlgili Araştırmalar

Çin'de üç tane Uzaktan Eğitim üniversitesi vardır. Bu üniversitelerde öğrenim gören 1,5 milyon kişi bulunmaktadır (Türkoğlu, 2002).

Uzaktan Eğitim ile ilgili en önemli adım 1982-1983 öğretim yılında 29.000 öğrenciyle hizmete başlayan Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesidir. Günümüzde de hizmet vermektedir. 1995 yılından sonra gelişen teknolojiyle birlikte CD ve İnternet gibi teknolojilerin eğitimde kullanımı

gündeme gelmiştir (İşman, 1998; Çallı, Bayam ve Karacadağ, 2002; Ayvazreis, 2004).

Yapılan bir çok araştırma gösteriyor ki bilgisayarın ve internetin yazılı, sesli ve görüntülü öğelerinin bir arada kullanılması bir çok duyuya aynı anda hitap ederek kalıcı öğrenme üzerinde çok olumlu etkiler bırakmaktadır. Ayrıca öğrenmede sağlanan avantaj dışında geleneksel ortamlara kıyasla zamandan da büyük kazanım sağlamaktadır (Jan, 2001; Saracaloğlu ve Kaşlı, 2001).

Uzunboylu (2002) yılında yaptığı doktora tez çalışmasında Web destekli İngilizce öğretiminin öğrenci başarısı üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırmada Web destekli İngilizce dersini alan öğrencilerin geleneksel sınıf ortamında bulunan öğrencilerden daha başarılı olduğu sonucunu elde etmiştir.

Bilgisayar ve İnternet'in etkin kullanımıyla ortaya çıkan bir eğitim anlayışı olan Web tabanlı eğitim İnternet veya İntranet alt yapısını kullanan tasarımında resim ve grafik kullanmasının yanında birçok multimedya özelliği bulunan bir yapıdadır. Bu nedenle Web tabanlı öğrenme ortamlarının eğitim sistemini tamamen değiştirdiği ileri sürülmektedir (Sünbül, 2002; Oral, 2005).

Çavuş, Uzunbolu ve İbrahim'in (2006), yaptıkları araştırma sonuçlarına göre Java ve Pascal derslerinde Web tabanlı Öğrenme yönetim sistemlerinden biri olan Moodle'ın işbirlikli öğrenme araçları kullanıldığında öğrencilerin başarısının arttığını ortaya koymuşlardır.

Web tabanlı eğitimde yer alan video konferans, sesli veya görüntülü sohbet imkanı öğrenmede sınırları ortadan kaldırılmış ve duvarı olmayan okullar, sanal kütüphaneler ve eğitimde kullanılabilecek farklı boyutlar ortaya koymuştur (Halis, 2001; Aşkar, 2003).

Özdamlı ve Uzunboylu (2007), farklı kültürlere sahip üniversite öğrencilerinin İnternet iletişim araçlarından olan elektronik posta, tartışma grupları ve sohbet programlarını eğitsel amaçlı kullanımına yönelik algılarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada öğrencilerin eğitimde en çok tartışma grupları, daha sonra sırasıyla e-posta ve sohbet programlarını kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çavuş ve Bicen'in (2009) yaptıkları araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin en çok kullandıkları e-mail servisini Windows Live (Hotmail), en çok kullandıkları Messenger servisini de Windows Live Messenger (MSN) olarak saptamışlardır.

İnternet'in sunduğu sınırsız bilgi kaynağı öğrenciler için vazgeçilmez bir kütüphane olmuştur. Öğrenciler dışında bir çok eğitimci de öğretim programlarını zenginleştirmek amacıyla İnternet'i kullanmaktadır (Akkoyunlu, Sağlam ve Atav, 2004).

Drexel Üniversitesi'nde, Andriole (1995) yaptığı bir araştırmada eşzamansız öğrenmede öğrencilerin %80'inin hiçbir dersi kaçırmadığı saptanmıştır. Bu araştırma gösteriyor ki geleneksel sınıf ortamındaki zorunluluk olan devam'ın Web üzerinden de sağlanabilmesi söz konusudur.

Amerika'da yapılan ve ilginç bir sonuç alınan çalışmada ise üniversite öğrencilerinin geleneksel sınıf ortamı ile Web tabanlı eğitimde aldıkları başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür (Hunhueon, 2002). Beard (2003) yılında Amerika'da yaptığı bir çalışmada da aynı sonuçlara rastlanmıştır.

Demirli (2002), öğrencilerin web tabanlı öğretim uygulamalarına yönelik yaptığı araştırmayı Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Bilgisayar Öğretmenliği ve Elektronik Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 33 öğrenci üzerinde yapmıştır. Anket yoluyla elde edilen sonuca göre; web tabanlı öğretim uygulamaları öğrenciler tarafından benimsenmiştir. Web tabanlı öğretim ortamının etkileşimli uygulamalarda öğrencilerin aktif katılımını sağlayabildiklerini düşünmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre en önemli fayda zaman ve mekan sınırlamasının olmamasıdır. Ayrıca bu unsurun performansın artmasına katkı sağladığı düşünülmektedir.

Mutlu, Erorta ve Yılmaz (2004) yapılan araştırmada Türkiye'de Açık öğretimde yapılan sınav sonuçlarına göre Web tabanlı eğitim hizmetlerinden yararlanan öğrencilerin başarıları, yararlanmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Web tabanlı eğitimden yararlanan öğrencilerin başarılarının bölge ve yaşa göre anlamlı bir fark bulunmazken cinsiyetin küçük bir etkisinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre